

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/12/2021
Identifikačné číslo spisu: 7912220659
Dátum vydania rozhodnutia: 28.09.2023
Meno a priezvisko: Mgr. Dušan Čimo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:7912220659.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Košického samosprávneho kraja, Košice, Námestie Maratónu mieru 1, IČO: 35 541 016, proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej konajú Železnice Slovenskej republiky, Bratislava, Klemensova 8, IČO: 31 364 501, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Trebišov pod sp. zn. 2C/253/2012, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 21. novembra 2017, sp. zn. 5Co/356/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania vo výške určenej súdom prvej inštancie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trebišov (ďalej len „súd prvej inštancie“, predtým „súd prvého stupňa“) rozsudkom zo 17. februára 2014, č. k. 2C/253/2012-130 určil, že žalobca je výlučným vlastníkom nehnuteľností nachádzajúcich sa v k. ú. P., zapísaných v katastri nehnuteľností na liste vlastníctva č. XXX, parc. č. CKN 1218/1 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 7 753 m², parc. č. CKN 1218/2 - zastavané plochy na nádvoria o výmere 1 222 m², parc. č. CKN 1218/3 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 175 m², parc. č. CKN 1218/4 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 895 m², parc. č. CKN 1218/5 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 23 m² a parc. č. CKN 1219 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 784 m², a vlastníkom nehnuteľností nachádzajúcej sa v k. ú. Č. V. B., zapísanej v katastri nehnuteľností na liste vlastníctva č. XX, parc. č. CKN 317/2 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 29 m² (ďalej len „nehnuteľnosti“). Rozsudok právne zdôvodnil ust. § 3 písm. g) bod 1, § 4a a § 22a ods. 5 zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 416/2001 Z. z.“), § 3a ods. 1 písm. a), § 3b, § 12a a 12b zákona č. 446/2001 Z. z. o majetku vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 446/2001 Z. z.“) a § 1 ods. 1 a § 26 ods. 1 zákona č. 258/1993 Z. z. o Železničiaroch Slovenskej republiky (ďalej len „zákon č. 258/1993 Z. z.“). Vecne dôvodil, že žalobca sa domáhal určenia vlastníckeho práva k predmetným pozemkom s odôvodnením, že podľa zákona č. 446/2001 Z. z. účinného k 1. júlu 2002 sa žalobca stal vlastníkom všetkých stavieb v

areáli SOUŽ (Stredné odborné učilište železničné), avšak len časti pozemkov, na ktorých tieto stavby stáli alebo boli k stavbám prirahlé. Časť pozemkov totiž ostala vo vlastníctve Slovenskej republiky, v správe Železníc Slovenskej republiky (ďalej aj len „ŽSR“). Dôsledkom vzniknutej situácie bolo, že žalobca musel uzavrieť v záujme zachovania vzdelávacieho procesu nájomnú zmluvu. Na základe ust. § 3b a § 12b zákona č. 446/2001 Z. z. prešli do vlastníctva žalobcu aj tieto pozemky, t. j. pozemky, ktoré sa nachádzajú pod stavbami vo vlastníctve žalobcu a tiež pozemky, ktoré svojím umiestnením a využitím tvoria neoddeliteľný celok so stavbou. ŽSR ako správca pozemkov mal povinnosť spísať odovzdávajúci protokol, čo odmietol, a preto žalobca ako vlastník týchto pozemkov stále nie je na liste vlastníctva zapísaný ako vlastník. Vykonaným dokazovaním mal súd prvej inštancie za preukázané, že na žalobcu, na ktorého došlo k prechodu vlastníctva štátu k stavbám súpisných č. XXX, XXX, XXX a XXX, došlo podľa § 3b ods. 1 zákona č. 446/2001 Z. z. s účinnosťou od 1. júla 2009 aj k prechodu vlastníctva pozemkov vo vlastníctve štátu (v správe ŽSR) pod stavbami, vrátane priráhlej plochy, ktorá svojím umiestnením a využitím tvorí neoddeliteľný celok (areál školy). Zo žiadneho ustanovenia zákona č. 446/2001 Z. z. a ani z inej právnej normy nemožno vyvodit' žalovanou tvrdený názor, že ŽSR ako správca majetku štátu bol vyňatý z pôsobnosti tohto zákona. Pokiaľ sa žalovaná dovoľavala protiústavného vyvlastnenia alebo núteného obmedzenia vlastníckeho práva, súd dodal, že sporné nehnuteľnosti sú majetkom štátu, ku ktorým ŽSR vykonávajú len správu, takže do ich vlastníckeho práva nebolo zasiahnuté. V danej veci bol daný naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Vzhľadom na uvedené považoval súd prvej inštancie žalobu za dôvodnú.

2. Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Košiciach (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) rozsudkom (v poradí druhým) z 21. novembra 2017, sp. zn. 5Co/356/2017, po zrušení jeho skoršieho rozsudku z 8. októbra 2015, sp. zn. 5Co/857/2014 a vrátení mu veci uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) z 22. februára 2017, sp. zn. 6Cdo/25/2017 pre konštatovanie vady v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016 (spočívajúcej v nedoručení vyjadrenia žalobcu k odvolaniu žalovanej), napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 CSP potvrdil a stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie odôvodnil jeho vecnou správnosťou. Uviedol, že v prejednávanom prípade nedošlo k porušeniu práva žalovanej na spravodlivý proces a ku odňatiu jej možnosti konať pred súdom. Súd prvej inštancie správne vyhodnotil jednotlivito i vo vzájomnej súvislosti všetky listinné dôkazy v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov. Námietku, že do vlastníctva ŽSR bolo zasiahnuté, lebo ide o právnickú osobu sui generis podľa zákona č. 258/1993 Z. z., považoval za nedôvodnú. Určením vlastníckeho práva neutrpia ŽSR výraznú ujmu na základnom imaní spoločnosti definovanom v § 13 tohto zákona. Doplnil, že stavby jednoznačne prešli v rámci reformy verejnej správy z majetku štátu do vlastníctva vyšších územných celkov. Zastavané pozemky, ktoré spolu so stavbami do vlastníctva vyšších územných celkov neprešli, lebo boli v správe iného štátneho subjektu ako stavba, a preto nespĺňali zákonné podmienky na prechod do vlastníctva vyšších územných celkov, v danom prípade do správy ŽSR, prešli do vlastníctva žalobcu na základe neskoršej právnej úpravy. Nejde tu o nútené obmedzenie vlastníckeho práva ŽSR, lebo sporné nehnuteľnosti sú majetkom štátu a ŽSR len vykonávajú správu. Táto správa majetku nemôže byť chápaná izolovane a absolútne. Rozhodnutie o trovách odvolacieho konania bolo odôvodnené právne ust. § 396 ods. 1 CSP a vecne skutočnosťou, že žalobcovi v odvolacom konaní žiadne trovy nevznikli a ani si ich neuplatnil.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolatel'ka“) dovolanie. Dovolanie odôvodnila ust. § 421 ods. 1 písm. b) CSP, t. j. nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Navrhla rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Uviedla, že došlo k zmene a doplneniu zákona č. 446/2001 Z. z., ktorým bolo vložené do zákona ustanovenie § 3b. Predmetné ustanovenie upravilo podmienky prechodu pozemkov vo vlastníctve štátu, ktoré sa nachádzajú pod stavbami vo vlastníctve vyšších územných celkov, ktoré prešli do ich vlastníctva podľa § 3 a 3a tohto zákona a osobitného predpisu, vrátane priráhlej plochy, ktorá svojím umiestnením a využitím tvorí neoddeliteľný celok so stavbou. V zmysle uvedenej právnej úpravy by správca musel bezodplatne odovzdať určené pozemky vo vlastníctve štátu, ktoré slúžia na krytie jeho základného imania, do

vlastníctva vyšších územných celkov. Táto skutočnosť, ak by bola nesprávne interpretovaná, by mala za následok, že správca majetku štátu bez akejkolvek kompenzácie a nenávratne by prišiel na základe podobných rozhodnutí o značnú časť krytia základného imania, čo by mohlo mať negatívny vplyv na celkovú budúcu činnosť správcu. Nesúhlasí s názorom súdu, že nejde o obmedzenie vlastníckeho práva. Správca je právnickou osobou sui generis zapísanou v obchodnom registri. Poukázala na to, že vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere, vo verejnom záujme, na základe zákona a za primeranú náhradu. Tvrdenie súdu, že ŽSR sú len správcami uvedených pozemkov, a preto nie je možné hovoriť o zásahu do vlastníckeho práva, je nesprávne a nepodložené. Poukázala na zákonnú úpravu týkajúcu sa základného imania obchodných spoločností a na absurdnosť právnej úpravy v prípade, že by sa jednalo o pozemky, ktoré tvoria súčasť dopravnej cesty ako potom i na prípadný možný konflikt tejto právnej úpravy s iným zákonom. Ako reálny príklad uviedla iné rozhodnutia nižších súdov v prípadoch, že sa jednalo o pozemky ako súčasť železničnej dopravnej cesty. Požiadala o odklad právoplatnosti rozsudku odvolacieho súdu.

4. Žalobca navrhol dovolanie žalovanej zamietnuť. Rozhodnutia nižších súdov považuje za vecne správne a dovolanie nedôvodné. Subjektívne domnienky žalovanej nemôžu byť jediným dôvodom dovolania.

5. Žalovaná zotrvala na podanom dovolaní a dôvodoch v ňom uvedených.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo vydané napadnuté rozhodnutie (§ 424 CSP), za splnenia tiež podmienok zastúpenia takejto strany a spísania jej dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 písm. b) CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné podľa § 447 písm. c) CSP odmietnuť.

7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Žalovaná vyvodzovala prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, keď nesúhlasila s právnym posúdením nižších súdov majúci za to, že v danej veci išlo o obmedzenie vlastníckeho práva (vyvlastnenie v rozpore s Ústavou) a poukázala na absurdnosť právnej úpravy ako i na možnú kolíziu právnych predpisov v prípade, že by sa jednalo o pozemky ako súčasť železničnej dopravnej cesty.

10. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b) CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine alebo iného predpisu považovaného za súčasť tzv. hmotného práva), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť pritom o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napádané dovolaním (ktoré by pri inom riešení otázky vyznelo inak). Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu

konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom). Otázkou relevantnou v zmysle § 421 ods. 1 CSP je iba právna otázka majúca pre rozhodnutie odvolacieho súdu kľúčový význam, teda ktorá by v prípade, že by ju odvolací súd vyriešil inak (než v dovolaní napadnutom rozhodnutí), nevyhnutne viedla k rozhodnutiu odvolacieho súdu odlišnému od rozhodnutia napadnutého dovolaním.

11. Žalovanou zadaná „dovolacia“ otázka nemá znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Relevanciu z hľadiska tohto ustanovenia by predmetná otázka mohla mať iba vtedy, ak by výsledok jej riešenia odvolacím súdom predstavoval jediný dôvod, so zreteľom na ktorý dospel odvolací súd k záveru, že súd prvej inštancie rozhodol správne.

12. Súd oboch inštancií v priebehu sporu riešili viaceré otázky súvisiace s posúdením opodstatnenosti žalobou uplatneného nároku. Bolo nesporné, že Slovenská republika bola vlastníkom predmetných nehnuteľností a ŽSR boli ich správcom (toto ani dovolateľka nespochybňuje). Súd vyhodnotil, že pozemky, ku ktorým sa žalobca domáhal určenia vlastníckeho práva, tvorili areál SOUŽ (ani toto v dovolaní spochybnené nebolo) a prešli do vlastníctva žalobcu. Dovolací súd uvádza, že akékoľvek úvahy o možnej situácii pre prípad, že by sa jednalo o súčasť železničnej dopravenej cesty, sú v danom prípade bez významu a len v teoretickej rovine (v predmetnom spore sa nejednalo o tento prípad, a preto otázka vo vzťahu k uvedenému je len akademická, nakoľko rozhodnutia súdov na tomto nestáli). Nižšie súdy vychádzali z príslušných zákonných ustanovení, ktoré žalovaná označila za absurdné (najmä v súvislosti v prípade pozemkov ako súčasť železničnej cesty). Ani posudzovanie ústavnosti (resp. ako uviedla dovolateľka absurdnosti) častí právnej úpravy, keď žalovaná ako správca (nie vlastník) považuje túto situáciu za protiústavné vyvlastnenie bez náhrady, nie je úlohou dovolacieho súdu. Dovoláním nastolená „dovolacia“ otázka/otázky nemali v danom spore charakter otázky, na riešení ktorej/ktorých odvolací súd založil (výhradne) svoje rozhodnutie. Za otázku relevantnú v zmysle § 421 ods. 1 CSP nemožno považovať ani otázku, ktorá je riešená priamo textom príslušnej právnej normy.

13. Žalovanou nastolené „dovolacie“ otázky, teda v okolnostiach daného sporu, nemali určujúci význam a odpovede (akékoľvek do úvahy prichádzajúce) na ne neboli dôvodom pre záver o vecnej správnosti rozhodnutí nižších súdov.

14. Vzhľadom na uvedené dovolací súd uzatvára, že „dovolacie“ otázky, o ktorých je reč, nemali v prejednávanej veci znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP (šlo v skutočnosti o otázky akademické), v dôsledku čoho prípustnosť dovolania vyvodzovaná z tohto ustanovenia daná nebola.

15. Najvyšší súd preto dovolanie žalovanej podľa ustanovenia § 447 písm. c) CSP (ako neprípustné) odmietol.

16. Žalobca bol v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešný (§ 255 ods. 1 CSP) a vznikol mu voči žalovanej nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa ustanovení § 453 ods. 1, § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. Dovolací súd priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

17. Podľa § 444 ods. 2 CSP, ak nejde o rozhodnutie, ktoré ukladá povinnosť plniť, dovolací súd môže na návrh odložiť jeho právoplatnosť, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa; ustanovenie § 230 tým nie je dotknuté. Najvyšší súd nezistil splnenie podmienok pre odloženie právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 2 CSP a v súlade s ustálenou predchádzajúcou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.